

ОРГАНІЧНЕ КОРМОВИРОБНИЦТВО В ЗОНІ ПОЛІССЯ

П. П. Храпійчук, к.с.-г.н., С. В. Журавель, к.с.-г.н.
Житомирський національний агроекологічний університет
І. П. Храпійчук, к.с.-г.н.
ІСГ «Полісся» НААН

Полісся унікальний регіон серед інших зон України. В ринкових умовах може конкурувати лише в галузі тваринництва, а саме молочному та м'ясо-молочному скотарстві.

Як відомо, якість продукції тваринництва значною мірою визначається характеристиками кормів. В силу багатьох причин (елементи родючості, хімічні властивості, структура ґрунту та ін.) кормові рослини не забезпечують отримання високої якості корму через менше накопичення сухої речовини, білка та інших поживних речовин. Тому підбір культур і екологія їх вирощування завжди були актуальними питаннями кормовиробництва в поліській зоні.

Сьогодні, у зв'язку із занадто високою ціною мінеральних добрив, засобів захисту, пального, гостро стоїть необхідність збільшення продуктивності, покращення якості та зменшення ціни кормових. Оскільки ведення тваринництва супроводжується, як правило, виробництвом значної кількості органічних добрив (гною) можливе ведення кормовиробництва, на його основі, з підбором культур, що можуть забезпечувати високу продуктивність та якість без застосування пестицидів і мінеральних добрив.

Наші дослідження, проведені в Інституті Полісся НААН показали, що кормовиробництво за рахунок впровадження кормових спеціалізованих сівозмін, здатних забезпечити повну річну потребу в кормах, відповідно до зоотехнічних вимог, може вестися як органічна система кормовиробництва. За рахунок використання лише органічних добрив (12 т/га сівозмінної площі) та насичення сівозмін бобовими та їх сумішками. Використання повною мірою біологічного потенціалу культур досягається досить висока продуктивність кормового гектара. Так, в п'ятипільній кормовій сівозміні отримали основної продукції – 42,2 ц к. од. ячменю, 71,4 – кукурудзи, 29,1 – пелюшко-ячмінної зерно сумішки, 89,7 – пелюшко-кострицевої травосумішки першого року та 65,2 ц к. од. другого року використання. В лучній-сінокісній сівозміні за пасовищного використання отримали від бобово-злакових сумішок різних строків пасовищної стиглості від 29,3 до 35,1 ц к. од., а за сінокісного використання 31,5 – 49,2 ц/га кормових одиниць.

Дослідженнями встановлено, що в 5-ти пільній польовій кормовій сівозміні, за органічної системи удобрення, в середньому за ротацію досягнуто продуктивність – 63,5 ц к. од. основної продукції з одного гектара сівозмінної площі. В лучно-пасовищній (за співвідношенням 1:1 пасовища до сінокосу) кормова продуктивність пасовища склала 32,8, а сінокосу – 42,6 ц/га кормових одиниць.

Таким чином, за органічної системи, кормова польова та лучно-пасовищна сівозмінна, в поєднанні, забезпечили середню продуктивність 50,6 ц/га кормових одиниць основної продукції та можливість введення збалансованих річних раціонів (зелених, сінажу, зернофуражу та ін.) високу якість енергетики корму.

Проведені аналізи кормової якості показали, що в продукції, за органічної системи удобрення, не накопичується надлишкова кількість нітратів у зеленому кормі та радіонукліду Cs^{137} . Визначні показники переходу якого показують можливість вирощування без обмежень всіх культур, що вивчалися за забруднення до Cs^{137} – 370 КБк/кг ґрунту. Результати досліджень підтверджують можливість впровадження органічної системи кормовиробництва для господарств різних форм властивості зони Полісся.